

הכנסת העשרים וחמש

יוזמים: חברי הכנסת שמחה רוטמן
יוליה מלינובסקי

5020/25/פ

הצעת חוק כליאתם והעמדתם לדין של המשתתפים באירועי 7 באוקטובר, התשפ"ה–2024

- מטרה 1. חוק זה נועד להסדיר את דרכי הכליאה וההעמדה לדין של המשתתפים בפעולות האיבה, הרצח, האונס, הביזה והחטיפה שהחלו בכ"ב בתשרי התשפ"ד (7 באוקטובר 2023), שנועדו להשמיד את העם היהודי ואת מדינת ישראל שהיא מדינת הלאום של העם היהודי, תוך פגיעה מכוונת באזרחי המדינה ותושביה.
- הגדרות 2. בחוק זה –
- "אירועי 7 באוקטובר" – פעולות האיבה שבוצעו מיום כ"ב בתשרי התשפ"ד (7 באוקטובר 2023) עד יום כ"ט בתשרי התשפ"ד (14 באוקטובר 2023), לרבות פעולות האיבה שנמשכו לאחר יום זה ושיש להן קשר לאירועים אלה, ובכלל זה פעולות חטיפה;
- "חוק השמדת עם" – חוק בדבר מניעתו וענישתו של הפשע השמדת עם, התש"י–1950¹;
- "חוק כליאת לוחמים בלתי חוקיים" – חוק כליאתם של לוחמים בלתי חוקיים, התשס"ב–2002²;
- "לוחם בלתי חוקי" – כהגדרתו בחוק כליאתם של לוחמים בלתי חוקיים;
- "לוחם בלתי חוקי באירועי 7 באוקטובר" – לוחם בלתי חוקי שבית המשפט המחוזי קבע לגביו שהשתתף באירועי 7 באוקטובר.

¹ ס"ח התשי"י, עמ' 137.

² ס"ח התשס"ב, עמ' 192.

3. בית הדין המיוחד . מוקם בזאת בית דין מיוחד (בחוק זה – בית הדין המיוחד) לשיפוט מי שהואשם בגין עבירות המנויות בחוק השמדת עם.
4. כשירות . אלו הם הכשירים לכהן כשופטים בבית הדין המיוחד :
- (1) מי שכשיר להתמנות כשופט בית המשפט העליון ;
- (2) משפטן שאינו אזרח או תושב ישראל, ששר המשפטים בהתייעצות עם שר החוץ, קבע כי הוא מחזיק בידע ובניסיון המתאימים לכהן בבית הדין המיוחד.
5. הרכב בית הדין . (א) בית הדין המיוחד ידון בהרכב של שלושה שופטים ; בהליך שבו צורפו אישומים בכתב אישום אחד, ידון בית הדין בהרכב של חמישה שופטים.
- (ב) מספר השופטים המכהנים בבית הדין המיוחד יעמוד על 15.
6. ערעור . (א) ערעור על פסק דינו של בית הדין המיוחד ידון בפני כלל 15 שופטי בית הדין המיוחד.
- (ב) על אף האמור בסעיף 202 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב–1982,³ ערעור על פסק דין המטיל עונש מוות יידון אם הנאשם ערער עליו.
7. סדרי דין וראיות . בית הדין המיוחד רשאי לסטות מדיני הראיות ומסדרי הדין המקובלים, בין השאר בשים לב לצורך בהגנה על נפגעי העבירה ובני משפחותיהם, בהקלה על שמיעת ראיות בהליכים מרובי נאשמים, בצמצום של הליכי ביניים והליכים מקדמיים, בפומביות הדיון ובהנגשתו לקהלי יעד שונים בארץ ובעולם, ובנקיטת ההליכים ביעילות במטרה לעשות צדק ; שר המשפטים רשאי לקבוע בתקנות, באישור ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת, הוראות לעניין זה.
8. צוות היגוי מדיני . מוקם צוות היגוי מדיני במטרה לקבוע את המדיניות של התביעה בהעמדתם לדין של הנאשמים מבין הלוחמים בלתי חוקיים באירועי 7 באוקטובר ; חברי צוות ההיגוי יהיו נציג מטעם שר המשפטים, נציג מטעם שר הביטחון ונציג מטעם שר החוץ.

³ ס"ח התשמ"ב, עמ' 43.

9. סמכויות הצוות
 צוות ההיגוי יחליט בדבר הגשת כתב אישום נגד לוחם בלתי חוקי באירועי 7 באוקטובר, מתוך אלה שבענינם קבע פרקליט המדינה כי ניתן להעמידם לדין פלילי בגין השמדת עם ואישומים נוספים; הצוות יתחשב, בין היתר, בשיקולים הנוגעים לביטחונה של מדינת ישראל וליחסי החוץ שלה, לנסיבות העבירה, לזכויות נפגעי העבירה ולאינטרס הציבורי.
10. העמדה לדין
 כתב אישום בעניין פשעי השמדת עם כאמור בסעיף 9 יוגש לבית הדין המיוחד בלבד.
11. תיקון חוק כליאתם של לוחמים בלתי חוקיים
 בחוק כליאתם של לוחמים בלתי חוקיים, התשס"ב–2002⁴ –

(1) אחרי סעיף 8 יבוא –

- "כליאת לוחם בלתי 8א. (א) היה לרמטכ"ל יסוד סביר להניח כי כלוא השתתף באירועי 7 באוקטובר, רשאי הוא להוציא צו בחתימת ידו, המורה על כליאתו, ובלבד שלא יוציא צו כאמור אלא לאחר שניתנה לכלוא הזדמנות להשמיע את טענותיו בפני קצין בדרגת סגן אלוף ומעלה שיסמך הרמטכ"ל ויחולו הוראות סעיף 3(ב)(2) ו-3; לענין סעיף זה, "אירועי 7 באוקטובר" – כהגדרתם בחוק כליאתם והעמדתם לדין של המשתתפים באירועי 7 באוקטובר, התשפ"ה–2024.
- (ב) סבר הרמטכ"ל, טרם החליט בית המשפט בענין צו הכליאה, כי לא מתקיימים התנאים הקבועים בסעיף קטן (א), יורה על ביטול הצו; סבר הרמטכ"ל, לאחר שבית המשפט אישר את צו הכליאה, כי לא מתקיימים התנאים כאמור, יגיש בקשה לביטול הצו לבית המשפט המחוזי, בכתב, בצירוף נימוקים.

⁴ ס"ח התשס"ב, עמ' 192.

(ג) כלוא יובא לפני שופט בית המשפט המחוזי בתוך 14 ימים מיום הכליאה; מצא שופט בית המשפט המחוזי כי מתקיימים התנאים הקבועים בסעיף קטן (א), יאשר את הצו.

(ד) הוראות סעיף 5(ג) לא יחולו לעניין לוחם בלתי חוקי באירועי 7 באוקטובר.

(ה) הוראות החוק לעניין כלוא יחולו על לוחם בלתי חוקי באירועי 7 באוקטובר, בשינויים המחוייבים, ובלבד שלא נאמר אחרת בסעיף זה."

(2) בסעיף 9(א), בסופו יבוא "ובכלל זה בהתאם להוראות חוק כליאתם והעמדתם לדין של המשתתפים באירועי 7 באוקטובר, התשפ"ה-2024".

דברי הסבר

ביום כ"ב בתשרי התשפ"ד (7 באוקטובר 2023), מדינת ישראל חוותה את אחד האירועים הטראומטיים והקשים ביותר בתולדותיה. ארגון הטרור חמאס, בשיתוף עם גורמים נוספים, ביצע פלישה מתואמת לשטח ישראל, תוך ביצוע מעשי איבה, רצח, אונס, ביזה וחטיפה נגד העם היהודי ומדינת ישראל. אירועים אלו, שכונו "אירועי 7 באוקטובר", הובילו למותם של למעלה מ-1,200 אזרחים ישראלים וזרים, פציעתם של אלפים נוספים וחטיפתם של מאות בני אדם לרצועת עזה.

מורכבות האירועים, היקפם חסר התקדים והאופי המיוחד של הפשעים שבוצעו, מחייבים התייחסות משפטית ייחודית. המערכת המשפטית הרגילה אינה ערוכה להתמודד עם היקף כזה של פשעים חמורים, שבוצעו בו-זמנית על ידי מאות מפגעים. יתרה מזאת, האופי המיוחד של הפשעים, שכוללים פשעים נגד האנושות ופשעים בעלי אופי של השמדת עם, מצריכים מומחיות וגישה משפטית ייחודית.

בנוסף, קיים צורך דחוף בטיפול מהיר ויעיל בסוגיה זו, הן מבחינת הצורך בהרתעה והן מבחינת הצורך בעשיית צדק עם הקורבנות ומשפחותיהם. לאור זאת, מוצע בזאת להקים מנגנון משפטי מיוחד ונפרד, שיהיה מותאם לטיפול בפשעי השמדת עם ותוך כך, באירועי 7 באוקטובר העולים לכדי פשע מסוג זה. מנגנון זה נועד לאפשר טיפול מהיר, יעיל וממוקד, תוך שמירה על עקרונות הצדק והמשפט הבין-לאומי.

חוק זה נועד להסדיר את דרכי הכליאה וההעמדה לדין של המשתתפים בפעולות האיבה, הרצח, האונס, הביזה והחטיפה שהחלו בבוקר חג שמחת תורה התשפ"ד – 7 באוקטובר 2023, שנועדו להשמיד את העם היהודי ואת מדינת ישראל שהיא מדינת הלאום של העם היהודי, תוך פגיעה מכוונת באזרחי המדינה ותושביה.

החוק מגדיר את אירועי 7 באוקטובר כפעולות האיבה שבוצעו כנגד העם היהודי ומדינת ישראל, מיום כ"ב בתשרי התשפ"ד (7 באוקטובר 2023) עד יום כ"ט בתשרי התשפ"ד (14 באוקטובר 2023),

לרבות פעולות האיבה שנמשכו לאחר יום זה ושהן בעלות קשר לאירועים אלה ובכלל זה לחטיפה. הגדרת "לוחם בלתי חוקי באירועי אוקטובר" מהווה הרחבה של המושג "לוחם בלתי חוקי" הקיים בחוק כליאתם של לוחמים בלתי חוקיים, התשס"ב–2002. ההגדרה החדשה המוצעת מתייחסת ספציפית למשתתפי אירועי 7 באוקטובר 2023. לוחם בלתי חוקי באירועי 7 באוקטובר מוגדר כאדם שבית המשפט המחוזי קבע לגביו שהשתתף באירועי 7 באוקטובר. מוצע להסמיך את בית המשפט המחוזי לאשר את מעמדו של על אדם כלוחם בלתי חוקי באירועי 7 באוקטובר, לאחר מתן צו כליאה על ידי הרמטכ"ל, באופן שיאפשר החזקה ממושכת יותר של האדם במעצר, גם אם אינו מהווה סכנה מיידית, וזאת לצורך חקירה, העמדה לדין או שיקולי ביטחון לאומיים ארוכי טווח. הגדרה זו נועדה לספק כלי משפטי גמיש יותר להתמודדות עם האתגרים הייחודיים של משתתפי הטבח בתקופת מעצרים. מוצע להקים בית דין מיוחד שיהיה אחראי על שיפוט פלילי לנאשמים בעבירות הקשורות להשמדת עם לפי החוק בדבר מניעתו וענישתו של פשע השמדת עם, התש"י–1950. מוצע להקים צוות מיוחד שיכלול נציגים מטעם שר המשפטים, שר הביטחון ושר החוץ, זאת במטרה לוודא כי החלטות בעניין הגשת כתבי אישום לבית הדין המיוחד יביאו בחשבון גם שיקולים הנוגעים בין היתר לענייני ביטחון ויחסי החוץ של מדינת ישראל. מעורבותם של שרי הביטחון והחוץ בהחלטה על הגשת כתבי אישום תאפשר אפוא שקילה מקיפה של כלל ההיבטים, לרבות שיקולים מדיניים, בהחלטות בדבר ניהול הליכים כנגד אלה שנקבע לגביהם כי ניתן להעמידם לדין בגין אישום אחד לפחות. החוק המוצע מסמיך את שר המשפטים לקבוע בתקנות, באישור ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת, הוראות לעניין סדרי דין ודיני ראיות בהליכים שיידונו בפני בית הדין המיוחד. הצעת חוק זו נועדה לתת מענה משפטי הולם, מהיר ויעיל לאירועי 7 באוקטובר, תוך שמירה על עקרונות הצדק והמשפט הבין-לאומי. המנגנון המוצע מאזן בין הצורך בטיפול מהיר ויעיל לבין שמירה על זכויות הנאשמים, ומאפשר למדינת ישראל להתמודד באופן ראוי עם האתגרים המשפטיים הייחודיים שמציבים אירועים אלו.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
" בחשוון התשפ"ה (11.11.2024)